

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2004/2544

นางจัมลัมหรือลัม จิวาลักษณ์ โดยนายธนัญชัย จิวาลักษณ์ ทายาทผู้มีส่วนได้เสีย กรุงเทพมหานคร กับพวก จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 181, ป.พ.พ. มาตรา 1304, ป.พ.พ. มาตรา 1305, ป.พ.พ. มาตรา 1306, ป.พ.พ. มาตรา 1599, ป.วิ.พ. มาตรา 55, ป.วิ.พ. มาตรา 161, ป.วิ.พ. มาตรา 172

ย่อ / หลักกฎหมาย

เมื่อพิจารณาคำฟ้องรวมกันทั้งฉบับแล้วพอเข้าใจได้ว่า ขณะฟ้องคดี จ. ถึงแก่กรรมแล้ว และผู้จัดการมรดกของ จ. ไม่ยอมดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับที่ดินพิพาทที่ จ. และ น. บริจาคให้เป็นถนน รับสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา แต่กรมโยธาธิการและจังหวัดธนบุรีมิได้ใช้ที่ดินพิพาทตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ที่ดินพิพาทจึงกลับมาเป็นของ จ. และ น. ตั้งแต่ก่อนที่ จ. จะถึงแก่กรรม ธ. บุตรของ จ. ซึ่งเป็นทายาทผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์มรดกของ จ. จึงต้องฟ้องคดีนี้ ถือได้ว่า ธ. ฟ้องคดีเองในฐานะทายาทผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์มรดกย่อมฟ้องคดีนี้ได้โดยไม่ต้องให้ผู้จัดการมรดกของ จ. เป็นผู้ฟ้อง การที่มีผู้จัดการมรดกอยู่ไม่ทำให้สิทธิของทายาทที่จะดำเนินการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกองมรดกเสียไป โจทก์และจำเลยต่างฎีกาและแก้ฎีกาขอให้ศาลฎีกาวินิจฉัยคดีไปโดยไม่ต้องย้อนสำนวนกลับไปให้ศาลล่างทั้งสองวินิจฉัยใหม่ ประกอบกับคดีไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง และข้อเท็จจริงตามที่คู่ความนำเสนอไว้เพียงพอแก่การวินิจฉัยคดีแล้ว ศาลฎีกาเห็นสมควรวินิจฉัยคดีให้เสร็จเด็ดขาดโดยไม่ต้องย้อนสำนวน จ. ได้อุทิศส่วนของตนในที่ดินพิพาทยกให้เป็นถนนสาธารณะและได้จดทะเบียนยกให้แล้ว ที่ดินพิพาทส่วนของ จ. ดังกล่าวตกเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามที่บันทึกไว้ในรูปแผนที่ในโฉนดที่ดินว่า แบ่งให้เป็นถนนเจริญนคร ต้องถือว่าเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภททรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน แล้วตาม ป.พ.พ. มาตรา 1304 (2) และตามมาตรา 1305 ทรัพย์สินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นจะโอนแก่กันมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจแห่งบทกฎหมายเฉพาะหรือพระราชกฤษฎีกา สภาพความเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินไม่อาจสูญสิ้นไปเพราะการไม่ได้ใช้ แม้กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ 1 จะมีได้ใช้ที่ดินตามวัตถุประสงค์ที่ขอบริจาคและ จ. ได้กลับเข้าครอบครองใช้ประโยชน์ที่ดินพิพาทที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินดังกล่าวแล้วนานเพียงใดก็ตาม ก็ไม่ทำให้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทตกไปเป็นของ จ. ได้อีก เพราะตามมาตรา 1306 ท่านห้ามมิให้ยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับแผ่นดินในเรื่องทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ขณะที่โจทก์ยื่นฟ้องล่วงพ้นเวลาสิบปีนับแต่ จ. เจ้ามรดกได้ทำนิติกรรมยกที่ดินพิพาทให้เป็นที่สาธารณะแล้ว ถึงหากจะเป็นโมฆียะอย่างใดก็ไม่อาจบอกล้างได้ ตามมาตรา 181 ที่ดินพิพาทยังเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินอยู่โจทก์ไม่มีสิทธิใด ๆ ในที่ดินพิพาท จึงขอให้บังคับจำเลยทั้งสามปฏิบัติตามคำขอท้ายฟ้องไม่ได้

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้อง ขอให้บังคับจำเลยทั้งสามหยุดการรื้อถอนอาคารพร้อมขนย้ายทรัพย์สินของโจทก์ออกไปจากที่ดินพิพาท และให้จำเลยที่ ๑ ไปจดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทซึ่งมีราคาประมาณ ๒๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท กลับคืนให้เป็นของโจทก์ จำเลยทั้งสามให้การ ขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ให้โจทก์ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนจำเลยทั้งสาม โดยกำหนดค่าทนายความให้

๒๐๐,๐๐๐ บาท โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ โจทก์ฎีกา ศาลฎีกาคณะคดีปกครองวินิจฉัยว่ามีปัญหาต้องวินิจฉัยเป็นข้อแรกตามฎีกาของโจทก์ว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องหรือไม่ โจทก์ฎีกาว่า นายธนัญชัย จิวาลักษณ์เป็นบุตรคนหนึ่งในสองคนที่เป็น ทายาทผู้มีสิทธิได้รับมรดกของนางจิมลิ้ม เมื่อนางจิมลิ้มถึงแก่กรรม มรดกย่อมตกได้แก่ทายาท นายธนัญชัยจึงเป็นเจ้าของในส่วนที่ควรจะได้และไม่มีความหมายห้ามมิให้ทายาทฟ้อง เมื่อ ผู้จัดการมรดกไม่ยอมฟ้อง นายธนัญชัยในฐานะทายาทย่อมฟ้องเองได้ ส่วนจำเลยทั้งสามแก้ฎีกา ว่า ขณะฟ้องนางจิมลิ้มได้ถึงแก่กรรมไปหลายสิบปีแล้วไม่อาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีนี้ได้ ทั้งนายธนัญชัยไม่ได้ฟ้องในฐานะส่วนตัวหรือฟ้องแทนทายาทผู้มีส่วนได้เสียอื่นจึงไม่อาจฟ้องคดีนี้ เห็นว่า เมื่อ พิจารณาคำฟ้องรวมกันทั้งฉบับแล้วพอเข้าใจได้ว่า ขณะฟ้องคดีนี้นางจิมลิ้มถึงแก่กรรมแล้ว และ นางเสริมทรัพย์ผู้จัดการมรดกของนางจิมลิ้มไม่ยอมดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับที่ดินพิพาทที่นาง จิมลิ้มและนายน้อย อุดมจรรยา บริจาคให้เป็นถนนรับสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา แต่ กรมโยธาธิการและจังหวัดธนบุรีมิได้ใช้ที่ดินพิพาทตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ที่ดินพิพาทจึงกลับมา เป็นของนางจิมลิ้มและนายน้อยตั้งแต่วันที่นางจิมลิ้มถึงแก่กรรม นายธนัญชัยบุตรของนาง จิมลิ้มซึ่งเป็นทายาทผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์มรดกของนางจิมลิ้มจึงต้องฟ้องคดีนี้ ถือได้ว่านายธนัญชัยฟ้องคดีนี้เองในฐานะทายาทผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์มรดกของนางจิมลิ้ม ย่อมฟ้องคดีนี้ได้โดยไม่ต้องให้ผู้จัดการมรดกของนางจิมลิ้มเป็นผู้ฟ้อง การที่มีผู้จัดการมรดกอยู่ไม่ทำให้สิทธิของทายาท ที่จะดำเนินการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกองมรดกเสียไป ที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าขณะฟ้องโจทก์ คือ นางจิมลิ้มได้ถึงแก่กรรม ไม่มีสภาพเป็นบุคคลจึงไม่อาจฟ้องคดีได้ และศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า อำนาจหน้าที่ในการฟ้องเรียกที่ดินคืนเข้ากองมรดกของนางจิมลิ้มเป็นของนางเสริมทรัพย์ ผู้จัดการมรดกของนางจิมลิ้ม นายธนัญชัยจึงไม่มีอำนาจฟ้องนั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย คดีนี้ โจทก์และจำเลยทั้งสามต่างฎีกาและแก้ฎีกาขอให้ศาลฎีกาวินิจฉัยคดีไปโดยไม่ต้องย้อนสำนวนกลับ ไปให้ศาลล่างทั้งสองวินิจฉัยใหม่ ประกอบกับคดีนี้ไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง และ ข้อเท็จจริงตามที่คู่ความนำสืบกันไว้เพียงพอแก่การวินิจฉัยคดีแล้ว ศาลฎีกาคณะคดีปกครอง เห็นสมควรวินิจฉัยคดีให้เสร็จเด็ดขาด โดยไม่ย้อนสำนวนกลับไปให้ศาลชั้นต้นพิพากษาใหม่ มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ข้อต่อไปว่า ที่ดินพิพาทพ้นจากสภาพเป็นสาธารณสมบัติ ของแผ่นดินกลับมาเป็นของโจทก์แล้วหรือไม่ เห็นว่า นางจิมลิ้มได้อุทิศส่วนของตนในที่ดินพิพาท ยกให้เป็นถนนสาธารณะและได้จดทะเบียนยกให้แล้ว ที่ดินพิพาทส่วนของนางจิมลิ้มดังกล่าว ตกเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินดังปรากฏตามที่บันทึกไว้ในรูปแบบที่ในโฉนดที่ดินว่า แบ่งให้เป็น ถนนเจริญนคร ต้องถือว่าเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ประเภททรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ ร่วมกันแล้วตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๔ (๒) และตามมาตรา ๑๓๐๕ ทรัพย์สินซึ่งเป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นจะโอนแก่กันมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจแห่งบทกฎหมายเฉพาะหรือ พระราชกฤษฎีกา สภาพความเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินไม่อาจสูญสิ้นไปเพราะการไม่ได้ใช้ แม้จำเลยที่ ๑ จะมีได้ใช้ที่ดินตามวัตถุประสงค์ที่ขอบริจาค และนางจิมลิ้มได้กลับเข้าครอบครอง ใช้ประโยชน์ที่ดินพิพาทที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินดังกล่าวแล้วนานเพียงใดก็ตาม ก็ไม่ทำให้ กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทตกไปเป็นของนางจิมลิ้มได้อีก เพราะตามมาตรา ๑๓๐๖ ท่านห้ามมิให้ยก อายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับแผ่นดินในเรื่องทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และ ขณะที่โจทก์ยื่นฟ้องล่วงพ้นเวลาสิบปี นับแต่นางจิมลิ้มได้ทำนิติกรรมยกที่ดินพิพาทให้เป็น ที่สาธารณะแล้ว ถึงหากจะเป็นโมฆียะอย่างใดก็ไม่อาจบอกล้างได้ ตามมาตรา ๑๘๑ ที่ดินพิพาทยัง

เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินอยู่ โงทกัไม่มีสิทธิใด ๆ ในที่ดินพิพาท จึงขอให้บังคับจำเลยทั้งสาม ปฏิบัติตามคำขอท้ายฟ้องไม่ได้ ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วยในผล พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามศาลให้เป็นพับ.

องค์คณะ

อภิชาติ สุขัคคานนท์ · สกนธ์ ฤฤฤฤฤ · วิชัย วิสิทรวงศ์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/2004/2544>